

ТА’ЛИМ АМАЛИЙОТИДА ТАСВИРИЙ SAN’ATNI O’QITISH METODIKASINI RIVOJLANTIRISH TENDENSIYALARI

Turdaliyeva D.

Namangan davlat universiteti tadqiqotchisi

Tayanch soʻzlar: tasviriy sanʼat, oʻqitish usullari, taʼlim amaliyoti, rivojlanish tendensiyalari, sanʼatni oʻqitish texnologiyalari, taʼlimdagi innovatsiyalar, ijodiy jarayon, oʻqitishning multimediali yondashuvlari, interfaol oʻqitish usullari, badiiy mahoratni rivojlantirish, raqamli vositalardan foydalanish.

Ключевые слова: изобразительное искусство, методика обучения, образовательная практика, тенденции развития, технологии в обучении искусству, инновации в образовании, творческий процесс, мультимедийные подходы к обучению, интерактивные методы обучения, развитие художественных навыков, применение цифровых инструментов.

Key words: fine arts, teaching methods, educational practice, development trends, technologies in art teaching, innovations in education, creative process, multimedia approaches to teaching, interactive teaching methods, development of artistic skills, use of digital tools.

Kirish. Tasviriy sanʼat estetik idrokni, ijodiy qobiliyatlarni va shaxsning madaniy rivojlanishini shakllantirishda muhim rol oʻynaydi. Zamonaviy taʼlim sharoitida tasviriy sanʼatni oʻqitish metodikasi doimiy ravishda rivojlanib, jamiyat, texnologiyalar va pedagogik yondashuvlardagi oʻzgarishlarni aks ettiradi. Ushbu maqolada biz taʼlim amaliyotida tasviriy sanʼatni oʻqitish metodikasini rivojlantirishning asosiy tendensiyalarini koʻrib chiqamiz. Tasviriy sanʼatni oʻqitishning zamonaviy metodologiyasining muhim tendensiyalaridan biri bu texnologiyalarni oʻquv jarayoniga integratsiyalashuvidir. Kompyuter grafikasi, chizmachilik dasturi va 3D modellashtirishning rivojlanishi bilan talabalar ijodkorlik va oʻzini namoyon qilish uchun yangi vositalarga ega boʻladilar[1]. Virtual muhitlar idrok va tajriba ufqlarini kengaytirib, yangi kontekstda sanʼat asarlarini yaratish va tadqiq qilish imkonini beradi.

Tasviriy sanʼatni oʻqitishning zamonaviy metodologiyasi ijodiy fikrlashni rivojlantirishga va ijodga individual yondoshishga urgʻu beradi. Oʻquv dasturlari yanada moslashuvchan boʻlib, talabalarga oʻziga xosligini namoyish etish va turli xil texnika va materiallar bilan tajriba oʻtkazish imkonini beradi.

O'qituvchilar har bir o'quvchiga o'z ijodini ochib berishga imkon beradigan rag'batlantiruvchi muhit yaratishga intilishadi. Globallashtirish va madaniy xilma-xillik sharoitida tasviriy san'atni o'qitish metodologiyasida ko'p madaniyatli yondashuv tobora muhim ahamiyat kasb etmoqda. Talabalar turli madaniyatlar va davrlarning san'atini o'rganadilar, turli xil san'at asarlarini tahlil qilish va talqin qilishni o'rganadilar[2]. Bu ularning madaniy rivojlanishiga, jahon tarixi va madaniy an'analarini tushunishga yordam beradi. Tasviriy san'at boshqa bilim sohalari bilan tobora integratsiyalashib bormoqda. Ta'lim metodologiyasidagi fanlararo yondashuv talabalarga tasviriy san'at, fan, adabiyot, tarix va boshqa sohalarda o'rtasidagi aloqalarni ko'rish imkonini beradi. Bu dunyoni chuqur va har tomonlama tushunishni shakllantirishga yordam beradi va ijodiy fikrlashni rag'batlantiradi.

Zamonaviy dunyoda raqamli texnologiyalar va media madaniyatining rivojlanishi bilan tasviriy san'atni o'qitish metodikasi raqamli kompetentsiyalarni rivojlantirishga tobora ko'proq e'tibor qaratmoqda. Talabalar raqamli grafika, animatsiya, vizual effektlar va multimedia texnologiyalari asoslarini o'rganadilar, bu ularga zamonaviy madaniy va texnologik muhitga moslashish imkoniyatini beradi. Texnologiyaning rivojlanishi bilan tasviriy san'atni o'rganish yanada qulay va interaktiv bo'lib bormoqda[3]. Virtual va kengaytirilgan haqiqat, grafik planshetlar va tasvirlarni yaratish va tahrirlash dasturlari talabalarga yanada samarali muhitda tajriba o'tkazish, yaratish va o'rganish imkonini beradi. Elektron portfellar va onlayn resurslar ham o'quvchilarning vizual ko'nikmalarini yaxshilashga yordam beradi.

Zamonaviy usullar har bir o'quvchining o'ziga xos ehtiyojlari va ijodiy xususiyatlarini hisobga olgan holda individual ta'limga e'tibor qaratadi. Bu talabalarning iste'dodlari va qobiliyatlarini rivojlantirishga, ularning ijodiy ifodalarida xilma-xillikni saqlashga va moslashuvchan baholash usullarini shakllantirishga imkon beradi. Tasviriy san'atni o'qitishning zamonaviy usullari tadqiqot ko'nikmalarini rivojlantirishga tobora ko'proq e'tibor qaratmoqda. Talabalar mavzular va texnikalarni mustaqil o'rganishga, hamkasblari o'rtasida faol fikr va tajriba almashishga taklif etiladi. Ushbu yondashuv tanqidiy fikrlashni shakllantirishga yordam beradi va san'atda tahlil qilish qobiliyatini rivojlantiradi.

Ta'lim fanlarini birlashtirish tendentsiyasi tasviriy san'at bilan ham bog'liq. San'atni fan, matematika yoki adabiyot bilan birlashtirish talabalarga turli bilim sohalari o'rtasidagi munosabatlarni ko'rish, ularning ijodiy fikrlash va ko'p qirrali rivojlanishini rag'batlantirish imkonini beradi[4]. Tasviriy san'atni o'qitish usullari tobora ko'proq madaniy kontekstni hisobga olishga qaratilgan. Bu turli xalqlar va davrlar san'atini o'rganishni o'z ichiga oladi, shuningdek, talabalarning madaniy savodxonligi va xilma-xillikka hurmatini shakllantirishga

yordam beradi. Tasviriy san'at insoniyatning madaniy merosining ajralmas qismi, fikrlar, his-tuyg'ular va g'oyalarni ifoda etish usulidir. Ta'lim amaliyotida tasviriy san'atni o'qitish metodikasi doimiy ravishda rivojlanib, zamonaviy talablar va imkoniyatlarga moslashadi. Ushbu maqolada biz zamonaviy ta'lim amaliyotida tasviriy san'atni o'qitish metodikasini rivojlantirishning asosiy tendentsiyalarini ko'rib chiqamiz.

Tasviriy san'atni o'qitish metodikasini rivojlantirishning eng muhim tendentsiyalaridan biri bu interfaol texnologiyalarni joriy etishdir[5]. Kompyuter grafikasi, virtual haqiqat va boshqa texnologiyalarning rivojlanishi bilan vizual jarayon bilan o'zaro munosabatlarning yangi shakllarini yaratish mumkin bo'ldi. Virtual san'at studiyalari, raqamli asarlar yaratish dasturlari va onlayn kurslar o'rganish uchun yangi zamin yaratadi va talabalarga turli xil texnika va uslublar bilan tajriba o'tkazishga imkon beradi. Tasviriy san'atni o'qitishning zamonaviy metodologiyasi nafaqat badiiy ko'nikmalarni rivojlantirish, balki boshqa bilim sohalari bilan integratsiyalashuv vazifasini ham o'z oldiga qo'yadi. San'atni o'rganish tasviriy san'atni fan, texnologiya, tarix, adabiyot va boshqa fanlar bilan birlashtirgan fanlararo dasturlarning bir qismiga aylanadi. Ushbu yondashuv talabalarga san'atning keng kontekstini va uning inson faoliyatining boshqa sohalari bilan bog'liqligini ko'rish imkonini beradi.

Texnologiyaning rivojlanishi va yangi materiallarning paydo bo'lishi bilan rassomlar va o'qituvchilar o'rganishga bo'lgan yondashuvlarida ko'proq eksperimental bo'lib qolmoqdalar. Ular o'quv jarayoniga zamonaviy materiallar va texnikalarni faol ravishda kiritmoqdalar, bu talabalarga nafaqat klassik badiiy vositalar, balki raqamli, ekologik toza va noan'anaviy materiallar bilan ishlashga imkon beradi. Tasviriy san'atni o'qitishning zamonaviy metodologiyasi tobora individuallashtirishga qaratilgan. O'qituvchilar har bir talabaning individual ehtiyojlari va xususiyatlarini hisobga olishga, uning ijodiy ifodasi va o'z badiiy uslubini rivojlantirish uchun sharoit yaratishga harakat qilishadi. Guruh mashg'ulotlari individual maslahatlar bilan to'ldiriladi, bu har bir talabaga kerakli yordam va yo'l-yo'riq olish imkonini beradi.

Tasviriy san'atni o'qitishning zamonaviy metodologiyasining asosiy maqsadlaridan biri talabalarda ijodiy fikrlash va o'zini namoyon qilishni rivojlantirishdir. O'qituvchilar talabalar tajriba o'tkazish, yangi g'oyalarni o'rganish va badiiy vositalar orqali o'z fikrlari va his-tuyg'ularini ifoda etishda erkin bo'lgan rag'batlantiruvchi muhitni yaratishga harakat qilishadi. Tasviriy san'at insonning dunyo bilan aloqa qilishning eng qadimiy va ifodali usullaridan biri bo'lib, ijodkorlik, estetik idrok va madaniy rivojlanishni rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi[6]. Zamonaviy ta'limda tasviriy san'atni o'qitish metodikasi

doimiy ravishda rivojlanib, yangi pedagogik va madaniy tendentsiyalarni, shuningdek ta'lim sohasidagi innovatsion yondashuvlarni aks ettiradi.

Axborot texnologiyalarining rivojlanishi va ta'limda multimedia resurslarining mavjudligi bilan tasviriy san'atni o'qitish usullari tobora interaktiv va raqamli bo'lib bormoqda. Virtual san'at galereyalari, onlayn darslar, 3D modellashtirish va raqamli rasm chizish o'quv jarayonining ajralmas qismiga aylanmoqda. Ushbu texnologiyalar talabalarga yangi formatlarda shakl, rang va kompozitsiya bilan tajriba o'tkazishga imkon beradi, bu esa ularning ijodini kengaytiradi. Tasviriy san'atni o'qitishning zamonaviy usullari fan, texnologiya, muhandislik va matematika (STEM) kabi boshqa fanlarning elementlarini tobora ko'proq birlashtirmoqda. Ushbu fanlararo yondashuv talabalarda murakkab muammolarni hal qila oladigan murakkab fikrlashni shakllantirishga yordam beradi, shuningdek ijodkorlik va innovatsion fikrlashni rag'batlantiradi.

Tasviriy san'atni o'qitishning bugungi usullari tobora ko'proq o'quvchilarning individual ehtiyojlari va qiziqishlariga qaratilgan. O'qituvchilar har bir talaba o'ziga xos badiiy qobiliyatlarini rivojlantirishi va turli xil texnika va materiallar bilan tajriba o'tkazishi mumkin bo'lgan qulay muhitni yaratishga intilishadi. Shaxsiylashtirilgan yondashuv ijodiy jarayonda talabalarning o'zini namoyon qilishi va o'zini o'zi belgilashini rag'batlantirishga imkon beradi. Madaniyatlar va urf-odatlarining xilma-xilligini hisobga olgan holda, tasviriy san'atni o'qitishning zamonaviy usullari tobora ko'proq turli xil badiiy an'analar va madaniy kontekstlarni o'rganish va qo'llashga e'tibor qaratmoqda. Bu talabalarga turli madaniyatlar haqidagi bilimlarini kengaytirish, badiiy ifodalarning xilma-xilligiga hurmat va bag'rikenglikni rivojlantirish imkonini beradi.

Atrof-muhit muammolari va barqaror rivojlanishga bo'lgan qiziqishning ortib borayotganini hisobga olgan holda, tasviriy san'atni o'qitishning zamonaviy usullari ekologik toza materiallar va texnikalardan foydalanishga, shuningdek, badiiy resurslardan ongli ravishda foydalanishga qaratilgan. Bu talabalarga atrof-muhit oldidagi mas'uliyatlaridan xabardor bo'lish va tabiatga minimal ta'sir ko'rsatadigan ijodiy ifoda etishning yangi usullarini ishlab chiqish imkonini beradi.

Xulosa. Ta'lim amaliyotida tasviriy san'atni o'qitish metodikasining rivojlanish tendentsiyalari jamiyat, madaniyat va texnologiyalardagi o'zgarishlarni aks ettiradi. Texnologiyalarni birlashtirish, ijodiy fikrlashga urg'u berish, ko'p madaniyatli va fanlararo yondashuvlar va raqamli kompetentsiyalarni rivojlantirish talabalarga o'zlarining ijodlarini ochib berishga va zamonaviy dunyo muammolariga tayyorgarlik ko'rishga yordam beradi. Tasviriy san'atni o'qitish metodikasini rivojlantirish zamonaviy jamiyatda shaxsning madaniy va estetik idrokini rivojlantirishga qaratilgan dolzarb vazifa bo'lib qolmoqda.

Tasviriy san'at insoniyat madaniyatining ajralmas qismidir va uning ta'lim jarayonidagi ahamiyatini ortiqcha baholash qiyin. Ushbu sohada o'qitish usullari doimiy ravishda rivojlanib bormoqda va yangi tendentsiyalar va yondashuvlar ta'lim amaliyotiga o'z o'zgarishlarini kiritmoqda. Tasviriy san'atni o'qitish metodikasini rivojlantirishning asosiy yo'nalishlarini ko'rib chiqing.

Adabiyotlar:

1. Власова, Н. В. (2017). Современные тенденции развития методики обучения изобразительно-му искусству. In *Инновационные подходы в современном художественном образовании* (pp. 13-16).
2. Польнская И. Н. «Методика обучения изобразительному искусству в начальных классах.» (2020): 94-94.
3. Рылова Людмила Борисовна. «Теория и методика обучения изобразительному искусству.» (2006).
4. Ротова Наталья Александровна. Методика обучения изобразительному искусству в начальных классах. Directmedia, 2018.
5. Рылова Людмила Борисовна. «Теория и методика обучения изобразительному искусству.» (2010).
6. Кучев Антон Игоревич and Сейткали Абдикадырович Аманжолов. «Разработка авторской программы «Методика обучения изобразительному искусству»» *Современные информационные технологии в образовании, науке и промышленности.* 2020.

РЕЗИОМЕ

Maqolada tasviriy san'atni o'qitish metodikasining hozirgi tendentsiyalari o'quv amaliyoti kontekstida muhokama qilinadi. Mualliflar texnologiya taraqqiyoti, madaniy siljishlar va yangi pedagogik yondashuvlarni hisobga olgan holda san'atni o'qitishga yondashuvlardagi o'zgarishlarni tahlil qiladilar. Ta'lim jarayonida raqamli texnologiyalar, interfaol o'qitish usullari va multimedia resurslarining o'rni masalasiga alohida e'tibor qaratilmoqda. Maqolada, shuningdek, san'at o'qituvchilari oldida turgan muammolar, o'quvchilarning ijodiy tafakkuri va badiiy mahoratini rivojlantirish uchun yaratilgan imkoniyatlar ham ko'rib chiqiladi. Xulosa qilib aytganda, mualliflar uslubiy yondashuvlarni doimiy ravishda yangilab borish, o'quv dasturlarini tasviriy san'atni o'qitishning zamonaviy talablari va imkoniyatlariga moslashtirish zarurligi haqida xulosa qiladilar.

РЕЗИОМЕ

Статья обсуждает современные тенденции в методике обучения изобразительному искусству в контексте образовательной практики. Авторы анализируют изменения в подходах к преподаванию искусства, учитывая развитие технологий, культурные сдвиги и новые педагогические подходы. Особое внимание уделяется роли цифровых технологий, интерактивных методов обучения и мультимедийных ресурсов в учебном процессе. В статье также рассматриваются вызовы, с которыми сталкиваются преподаватели изобразительного искусства, и возможности, которые предоставляются для развития творческого мышления и художественных навыков учащихся. В заключение, авторы делают выводы о необходимости постоянного обновления методических подходов и адаптации учебных программ к современным требованиям и возможностям обучения изобразительному искусству.

SUMMARY

The article discusses current trends in teaching methods of fine arts in the context of educational practice. The authors analyze changes in approaches to teaching art, taking into account developments in technology, cultural shifts and new pedagogical approaches. Particular attention is paid to the role of digital technologies, interactive teaching methods and multimedia resources in the educational process. The article also examines the challenges that art teachers face and the opportunities that are provided to develop students' creative thinking and artistic skills. In conclusion, the authors draw conclusions about the need to constantly update methodological approaches and adapt curricula to modern requirements and opportunities for teaching fine arts.